Savonlinnan kaupunginhallitus
Olavinkatu 27
57130 SAVONLINNA

Eduskunnan lakivaliokunta

Viite: Lausuntopyyntö 16.3.2017

Asia: Lausuntopyyntö HE 270/2016 hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuomioistuinlain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnon antaja:

Savonlinnan kaupunki
Olavinkatu 27
57130 Savonlinna
puhelin 015 527 4000
fax 015 272 425

Lausunto Savonlinnan kaupunki esittää lausuntonaan kohteliaimmin seuraavaa:

YLIOPISTON JA VALTIO TOIMIEN VAIKUTUS SAVONLINNAN TALOUSLAUEESEEN

Itä-Suomen yliopiston hallitus on päättänyt 11.4 kokouksessaan lakkauttaa Savonlinnan kampuksen ja siirtää opettajakoulutuksen ja matkailun opetus- ja tutkimuslaitoksen Joensuuhun. Savonlinnan opettajakoulutuksessa ja matkailun- ja opetuksen tutkimuslaitoksessa työskentelee yhteensä **noin 120 työntekijää. Opiskelijoita on noin 900.** Savonlinnan alueen taloudelle ja aluekehitykselle sekä elinvoimaisuudelle lakkautuksella on traaginen kielteinen vaikutus. Kuntatalousselvityksen mukaan arvioidaan, että kerrannaisvaikutuksineen kaupunki menettää **900 opiskelijaa, noin 300 työpaikkaa sekä 12 miljoonaa euroa ostovoimaa aluetaloudestaan.** Tämän vaikutus on Savonlinnan kaupungin väkilukuun noin 1.500-2.000 asukasta. Savonlinnan ongelmana on julkisen sektorin voimakas työpaikkavähennys, jota valtion sektoripäätöksenteko on aiheuttanut kaupungille hallitsemattomasti

Valtion on luvannut Savonlinnan kaupungille edellä mainitusta yliopiston siirrosta kompensaatiota, josta neuvottelut ovat käynnissä.

Nyt hallituksen esityksen mukainen kanslian lakkauttaminen on vastoin valtion lupaamaa kompensaatiota, koska kanslian lakkauttaminen tarkoittaa 3 virkatuomarin, 2 käräjänotaarin ja 6 kansliahenkilön tehtävien siirtämistä Mikkeliin.

Vaikutus asianajotoimintaan

Asianajajat ovat ammatinharjoittajia, jotka saavat toimeentulonsa asianajopalvelujen myynnistä. On varmasti totta, että asianajajan ja tuomarin välinen kanssakäyminen, olipa se ammatillista tai muuta, saadaan nykyaikaisilla viestivälineillä toimivaksi, vaikka tuomari ja asianajaja olisivat eri kaupungeissa. Tämä ei kuitenkaan ole asianajotoiminnan koko kuva**.**

Säilyttääkseen asemansa markkinoilla asianajat joutunevat käräjäoikeuden lakatessa vakavasti harkitsemaan toimintansa painopisteen siirtämistä Mikkeliin. Tästä taasen seurannee Savonlinnan talousalueen asianajopalvelujen varsin nopea alasajo. Kun tämä yhdistetään **uhkakuvaan istuntojen siirtymisestä enenevässä määrin Mikkeli**in, merkitsee se sitä, että **Savonlinnan talousalueen asukkaille oikeussuojan saaminen merkitsee kohtuutonta vaivannäköä.**

Talousvaikutus

Näiden toimintojen alasajo merkitsee Savonlinnalle **arviolta vähintään 376 000 euron** verotulojen alentumista yhteisverojen ja kunnallisveron osalta. Tähän tulee vielä lisätä perheen jäsenten siirtymisen vaikutus. Näiden lisäksi tulee myös vaikutukset vähenevään ostovoimaan pois muuttavien henkilöiden osalta.

Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen Savonlinnan paikallisosasto ry:n kannanotto vaikutuksista on tämän lausunnon liitteenä.

MAAKUNNAN KAKSIJAKOISUUS

Etelä-Savon maakunta on kaksinapainen: **Mikkelin talousalue ja Savonlinnan talousalueen muodostama Itä-Savo ovat selkeästi omia kokonaisuuksiaan, joiden välillä ei juurikaan tapahdu luontaista asiointia.** Itä-Savo poikkeaa maakunnan läntisistä osista siinä, että **Itä-Savo on isojen vesistöjen rikkomaa pitkien välimatkojen aluetta.** Tästä johtuen Savonlinnasta on muodostunut oma selkeä talous- ja asiointialueen keskus, jonka ihmisille asiointi Mikkelissä ei ole luontevaa ja aiheuttaa kohtuutonta vaivaa.

KÄRÄJÄOIKEUS VERKON MUUTOSPAINEET JA SAVONLINNAN KANSLIAN ISTUNNOT

Yhteiskunnan muuttumisesta johtuvaa käräjäoikeusverkoston sinänsä välttämätöntä uudistamista ei Etelä-Savon osalta tule toteuttaa siten, että Etelä-Savon käräjäoikeuden Savonlinnan kanslia lopetetaan. Savonlinnan kanslian muuttaminen pelkäksi istuntopaikaksi ei ole missään tapauksessa toimiva vaihtoehto. Etelä-Savon käräjäoikeuden Savonlinnan kansliassa on vuosittain **noin 124 istuntopäivää.**

Riippumatta käräjäoikeuden koosta, rikosasioiden moninkertaisesta määrästä suhteessa riita- ja hakemusasioihin seuraa, että pääpaino on rikosasioissa: miten niiden käsittely järjestetään siten, ettei ruuhkautumista tapahdu. Vaikkakin riita-asiat ovat lähtökohtaisesti vaikeusasteeltaan aivan eri luokkaa kuin rikosasiat, niin myös rikosasioissa esiintyvien vaikeiden ja erittäin työläiden juttujen määrää ei ole syytä vähätellä.

Mikäli Savonlinnassa olisi ainoastaan istuntopaikka, merkitsee se sitä, että **Mikkelistä tehdään Savonlinnaan "istuntovierailuja" saman verran vuodessa.**

MIKKELIN JA SAVONLINNAN MAANTIETEELLINEN VÄLIMATKA JA SEN AIHEUTTAMAT ONGELMAT

Hallituksen esityksen mukaan tavoitteena on, että etäisyydet eivät muodostu kohtuuttoman pitkiksi ja että toimipaikat sijoittuvat paikkakunnille, joilla niille on suuri tarve. Verkoston maantieteellisestä kattavuudesta on kuitenkin pyritty huolehtimaan riittävällä määrällä kanslioita ja istuntopaikkoja.

Mikkelin ja Savonlinnan välinen **etäisyys on 105 kilometriä**. Koska tieyhteys ei ole erityisen nopeaa tietä, on **matkaan varattava aikaa yhteen suuntaan noin 1 tunti 45 minuuttia.** Tämä merkitsee sitä, että tilanteessa, jossa Savonlinnassa on vain istuntopaikka, pelkästään **istuntomatkoihin kuluu aikaa noin 3,5 tuntia/istunto** ja vuositasolla karkeasti arvioiden **noin 434 tuntia**. Kun istunnoissa on säännönmukaisesti **vähintäänkin kaksi henkilöä, tuomari/notaari ja käräjäsihteeri, istuntomatkat vaativat aikaa 900 tuntia vuodessa**. Todellisuudessa istuntoja tulisi olemaan em. määrää enemmän. Tämä johtuu siitä, että kun käräjäsihteerit ovat niin oikeutettuja kuin velvollisiakin noudattamaan virka-aikaa, istuntojen aikalaskelmat olisi tehtävä tämän mukaisesti. Vailla merkitystä eivät myöskään ole **käräjämatkoista aiheutuvat melkoiset kustannukset.**

Huomioon on otettava lisäksi se, että Savonlinnassa istutaan viikoittain lähes säännönmukaisesti vähintäänkin kahdessa salissa. Tästä seuraa, että tien päällä on kaksi työparia yhtä aikaa.

Ellei tuomioistuinta sitovalla tavalla määrätä, että sivuistuntopaikan, tässä tapauksessa Savonlinnan, talousalueen jutut on pakko istua sivuistuntopaikalla, edellä esitetystä seuraa myös, että Savonlinnan talousalueen jutut tultaisiin keskittämään varsin nopeasti niin suuressa määrin kuin mahdollista Mikkeliin. Tästä seuraa merkittäviä ongelmia kaikille oikeudenkäyntiin osallistuville henkilöille, niin jutun asianosaisille, kuultaville kuin todistajillekin.

VAIKUTUS KANSALAISIIN

Hallituksen esityksen mukaan etäisyyksien piteneminen aiheuttaa lisäkustannuksia esimerkiksi asianosaisten, avustajien ja lautamiesten matkakustannuksina.

Kaupunki haluaa korostaa, kuten liitteenä olevassa lakimiesyhdistyksen kannanotossakin kanslian merkitystä kansalaisille. ”Savonlinnan alueella asuvien henkilöiden ja toimivien yritysten asiointi käräjäoikeudessa vaikeutuisi olennaisella tavalla kansliapalveluiden siirtyessä Mikkeliin, jo nyt osalla Savonlinnan alueella asuvista on matkaa käräjäoikeuden kansliaan yli sata kilometriä. Kanslian siirtäminen Mikkeliin tulisi lisäämään tätä matkaa erittäin huomattavasti. Vaikka sähköinen asiointi käräjäoikeuksissa on lisääntynyt, monessa tapauksessa ja erityisesti ikääntyneemmän väestönosan ollessa kyseessä tämä ei kuitenkaan korvaa henkilökohtaisen käynnin merkitystä ja tarvetta kansliassa. Savonlinnassa väestöennusteiden valossa ikääntyneiden kansalaisten määrä kasvaa huomattavasti tulevaisuudessa.

YHTEISTYÖ POLIISIN, SYYTTÄJÄN JA KÄRÄJOIKEUDEN VÄLILLÄ

Riippumatta käräjäoikeuden koosta, rikosasioiden moninkertaisesta määrästä suhteessa riita- ja hakemusasioihin seuraa, että pääpaino on rikosasioissa: miten niiden käsittely järjestetään siten, ettei ruuhkautumista tapahdu. Vaikkakin riita-asiat ovat lähtökohtaisesti vaikeusasteeltaan aivan eri luokkaa kuin rikosasiat, niin myös rikosasioissa esiintyvien vaikeiden ja erittäin työläiden juttujen määrää ei ole syytä vähätellä.

Rikosasioissa ei ole kysymys pelkästään käräjäoikeuden vaikutusvallan piiriin kuuluvista asioista**. Rikosvastuun toteutuminen edellyttää yhteistyötä esitutkinnasta vastaavan poliisin, syyttäjätoimesta vastaavien kihlakunnansyyttäjien ja tuomitsemistoiminnasta vastaavan käräjäoikeuden välillä**. Jotta kaikkien kolmen tahon työskentely rikosvastuun toteuttamiseksi olisi järjestettävissä mahdollisimman taloudellisesti, tuottavasti ja tehokkaasti, poliisitutkinnan, syyttäjätoimen ja käräjäoikeuden tulee sijaita samalla paikkakunnalla.

Savonlinnan osalta tilanne on tällainen: toteutetun poliisin organisaatiouudistuksen jälkeenkin Savonlinnassa suoritetaan

poliisitutkintaa käräjäoikeuden toimenkuvan kannalta katsottuna aivan samalla tavalla kuin tähänkin saakka. Savonlinnassa toimii myös yhteistyön kolmas osapuoli eli Itä-Suomen syyttäjänviraston Savonlinnan palvelutoimisto.

SAVONLINNAN KANSLIAN TOIMITILAT

Etelä-Savon käräjäoikeuden Savonlinnan kanslialla on 2000 luvulla saneeratut hyvät ja täysin riittävät toimitilat. Vastaavasti toimintojen keskittäminen Mikkeliin edellyttää merkittävää lisätilojen hankkimista.

Edellä esitetyistä syistä johtuen Etelä-Savon käräjäoikeuden Savonlinnan kanslian lakkauttaminen on toteuttamiskelvoton vaihtoehto.

MERIOIKEUS

Etelä-Savon käräjäoikeus toimii Järvi-Suomen ainoana merioikeutena ja aikaisemmin niitä on istuttu Savonlinnassa. Merioikeusjutuista meriselityksille on luonteenomaista kiire: laivojen odotuttaminen satamassa on kallista. Merioikeuden keskittäminen Helsingin käräjäoikeuteen ei ole asioiden käsittelyn kannalta perusteltua, koska silloin puuttuu paikallistuntemus Saimaan alueelta. Savonlinnassa on ollut läsnä asiantuntevat asiantuntijat ja tuomarit Saimaan alueelta. Hallituksen esityksessä mainittu perustelu erityisasiantuntemuksesta ei ole näin ollen relevantti. Merioikeuden siirtäminen lisäisi myös huomattavasti asianosaisten matkustamista Helsinkiin.

Kuten hallituksen esityksessä on kirjattu, toimintojen hajauttaminen useampaan toimipisteeseen ei ole este käräjäoikeuden hyvälle ja tehokkaalle toiminnalle.

SAVONLINNA 20.3.2017

SAVONLINNAN KAUPUNGINHALLITUS